

EFE

Quan la crisi pot ser una oportunitat

L'actual crisi financera té moltes similituds amb els més de cinquanta cracs que l'economia ha viscut els darrers quatre segles. Però ja té raó la dita: l'home és l'únic animal que ensopega dues vegades amb la mateixa pedra. L'economista Oriol Amat, al llibre 'Eufòria i pànic' (Ed. Profit), analitza els cicles que tenen lloc en tota crisi i les oportunitats i amenaces per als inversors, empresaris i ciutadans.

—Al llibre *Eufòria i pànic* parlu d'enveja, ambició de riquesa i orgull com a factors que empitjoren les conseqüències de la crisi. Fins a quin punt es pot atribuir a aquests sentiments la situació actual?

—Hem de separar els efectes de la globalització, l'augment del pes de potències econòmiques com la Xina o l'Índia o el preu de les matèries primeres, de la crisi concreta que tenim en aquests moments. L'estat actual de l'economia és conseqüència de la suma d'aquests dos factors. Partint d'aquesta base, els factors psicològics com ara la cobdícia, l'enveja o l'afany de riquesa van contribuir a alimentar la bombolla que avui ha esclatat.

—La bombolla immobiliària la van causar factors psicològics?

—L'any 2001 hi va haver l'atemptat de l'11S, la punxada de la bombolla del .com i els maquillatges comptables d'empreses com Enron. L'economia es va paraitzar. El govern nord-americà va prendre mesures per animar l'economia i va abai-xar les taxes d'interès del 6% a l'1%.

L'eufòria i el pànic són sentiments inherents a l'ésser humà. Però sovint, l'actuació de la majoria de persones en temps de crisi és l'oposada a allò que la raó hauria de suggerir. La crisi financera actual té moltes similituds amb la cinquantena llarga de cracs que ha viscut l'economia mundial els darrers quatre segles, però, així i tot, tornem a caure en els mateixos paranys. Hem après poc o no res de la història. Ara bé, encara som a temps de positivat aquesta crisi i mirar de treure'n profit. Aquesta és la tesi que el catedràtic d'economia financera de la UPF Oriol Amat sosté a *Eufòria i pànic*, un llibre adreçat al públic inexpert que intenta injectar una dosi d'optimisme en un temps en què regnen els mals auguris i el nerviosisme, arran de la incertesa sobre el futur de l'economia real.

La història sempre es repeteix. La primera constatació que fa Amat és que podem ensopegar diverses vegades amb

“Ara és el moment de prendre mesures dràstiques en una empresa”

Oriol Amat (Barcelona, 1957) és catedràtic d'economia financera i comptable de la Universitat Pompeu Fabra. El mes vinent publicarà 'Eufòria i pànic' (Ed. Profit, en català i castellà), un llibre adreçat al lector inexpert, en què explica el pes que tenen sentiments com l'enveja o la cobdícia en el desenvolupament d'una crisi econòmica.

A partir d'aquell moment, hi intervé la psicologia. Amb les taxes d'interès molt baixes, la gent demana més préstecs i així comença a alimentar-se la bombolla immobiliària. El comprador mateix, disposat a pagar allò que fos, va fer pujar els preus dels pisos i molts empresaris que no eren del sector van veure que això era un bon negoci i s'hi van posar.

—**I aquí arriba l'afany de guanyar més diners.**

—Sí, l'ambició de fer diners ràpidament i l'enveja perquè el veí guanya

diners especulant. Tot plegat va produir una ceguesa que impedia a la gent de veure que els preus ja no tenien cap sentit. Fins que aquest cercle viciós ha esclatat.

—**Tenim constància de crisis econòmiques des de fa quatre segles. No s'han après les lliçons del passat?**

—En finances hi ha dues estratègies, la conservadora i la dolenta. Hi ha molta gent que sap que a la borsa no hi pots anar amb diners prestats, i que no pots fer una promoció immobiliària demanant el 100% del finançament.

—**També ho saben els bancs, que els deixen els diners...**

—Sí, els bancs i els empresaris tenen el desig de guanyar molts diners, i això fa que tothom es fiqui en uns embolics que qualsevol manual d'introducció al món de l'empresa desaconsella. La cobdícia també va arribar al món bancari, i quan les taxes d'interès van baixar tant, els bancs no tenien marge de benefici i l'única manera de guanyar-ne més era fent més operacions: donar més préstecs encara que es tractés de gent sense recursos o sense feina estable.

—**En quina fase de la crisi ens trobem?**

—A final del 2006 ja va començar a trontollar la borsa i el mercat immobiliari hi va anar al darrere a principi del 2007. Quan el sector immobiliari comença a baixar ja afecta el sector bancari, i finalment afecta l'economia real, amb el PIB i la desocupació. La crisi es produeix primer per la bombolla immobiliària, que afecta els bancs i el sector de la construcció. Quan aquest sector s'enfonsa, ja afecta l'economia real.

[continua a la pàg. 28 >>](#)

la mateixa pedra i tornar a fer-ho sense límit. El món ha viscut més de cinquanta crisis en quatre segles, des de la gran crisi de les tulipes del 1636 als Països Baixos fins a l'esclat de la bombolla tecnològica el 2001, passant pel crac del 1929 o la crisi del petroli del 1973. I en totes té un pes rellevant la irracionalitat de molts inversors, “conseqüència de la ceguesa ocasionada en les pujades dels mercats per l'enveja, l'ambició de riquesa i l'orgull”, destaca Oriol Amat. Aquest analista afegeix que les crisis més modernes, i sobretot l'actual, hi afegeixen un altre component, “la manipulació de la informació i l'engany realitzat conscientment per algunes empreses i més agents que intervenen en el mercat”.

A tall d'exemple, el 2001, la punxada de la bombolla tecnològica de les empreses .com va anar acompanyada de maquillatges comptables de gegants empresarials com ara Enron, Worldcom, Parmalat o Gescartera. “Sembla que aquesta mena de pràctiques es repeteix

ara a final del 2008. Si s'analitzen els comptes d'entitats que han fet fallida enguany, com Lehman Brothers, es pot comprovar que fins molt poc abans de la fallida els comptes no van avisar que hi havia problemes. Quan finalment es va publicar la informació, ja era massa tard”, explica Amat.

Aprofitar les oportunitats. Tanmateix, el ciutadà té l'oportunitat de canviar el sentit de la història de les crisis econòmiques, almenys en l'àmbit personal, i fer de les desgràcies un factor positiu. D'entrada, explica Oriol Amat, cal tenir present que tota crisi té un cicle, comença i acaba, i en aquest cicle s'han de caçar les oportunitats. És cert que l'economia real ja ha quedat afectada per la crisi financera, i de fet els seus efectes augmentaran el 2009. El consum continuarà amb el fre posat i la taxa de desocupació creixerà encara més, fins que sectors clau de l'economia es recuperin. Això serà, segons els càlculs d'Amat, a partir del

2011. Mentrestant, paciència i bona vista per a trobar balons d'oxigen.

En aquest sentit, l'autor del llibre fa un seguit de constatacions que, teòricament, han de tranquil·litzar el ciutadà: “Els dipòsits bancaris estan segurs, ningú no ha de patir per treure diners; qui vulgui comprar un habitatge que esperi una mica, perquè d'aquí a poc en podrà comprar a molt bon preu, i, finalment, qui vulgui fer inversions financeres, ara és bon moment perquè la borsa està molt barata, perquè tothom n'ha sortit esperitat.” És doncs, un bon moment per a qui tingui uns petits estalvis i hagi estat conservador amb les seves finances. Amat destaca que “la majoria de la gent actua irracionalment, entra a la borsa en els moments que tot va més car i en surt quan s'ha enfonsat. Ara no sabem si la borsa continuarà baixant, però sí que és segur que es recuperarà. Els cracs com aquest, excepte el del 1929, que va trigar divuit anys a recuperar-se, tots es recuperen al cap de dos anys, tres o quatre”.

ve de la pàg. 27 >>

—El sector bancari i el de la construcció ja han resultat afectats. Ara el xoc és a l'economia real, doncs?

—S'han posat les bases per rescatar el sector bancari, malgrat que fa unes quantes setmanes la gent no sabia si s'havia d'endur els diners del banc o si hi estaven segurs. Considero que la normalitat al sector bancari arribarà al llarg del 2009. Ara els bancs tenen diners però no els volen deixar perquè no saben què pot passar. Quan es recuperi aquesta confiança, tot tornarà a fluir amb normalitat.

—I el sector immobiliari quan aixecarà el cap?

—Han de baixar més els preus. Ja han baixat d'un 10% de mitjana, però haurien de baixar en total d'un 30%, segons la majoria d'institucions internacionals que fan càlculs per a l'estat espanyol. Aquesta baixada de preus arribarà entre el 2009 i el 2010.

—Hi ha molts constructors i venedors que es neguen a abaixar els preus.

—Doncs no ho podran resistir. En el moment en què hi hagi la baixada de

preus i el sector bancari es recuperi, el sector de la construcció es tornarà a engegar a poc a poc, tot i que mai no tornarà a ser com abans.

—Mai més?

—Trigarem molts anys a veure volums d'activitat com els que hi va haver el 2004. L'economia no es podrà basar tant en la construcció, que ara significa el 12%, mentre que als Estats Units és del 4%.

—Ara és el moment de comprar un pis?

—Pot ser un bon moment, però jo esperaria un any o dos, que hi hagi la baixada definitiva.

—A parer vostre, quan es notaran els efectes de la recuperació en l'economia real?

—Al voltant del 2011 o el 2012 és el darrer esglaió en una recuperació econòmica, quan també veurem la recuperació del consum. Però això no és una ciència exacta.

—Si és tan clar que en finances s'ha de ser conservador, i hi ha l'experiència de molts altres cracs econòmics, per què no som prudents?

—La gent té una memòria molt se-

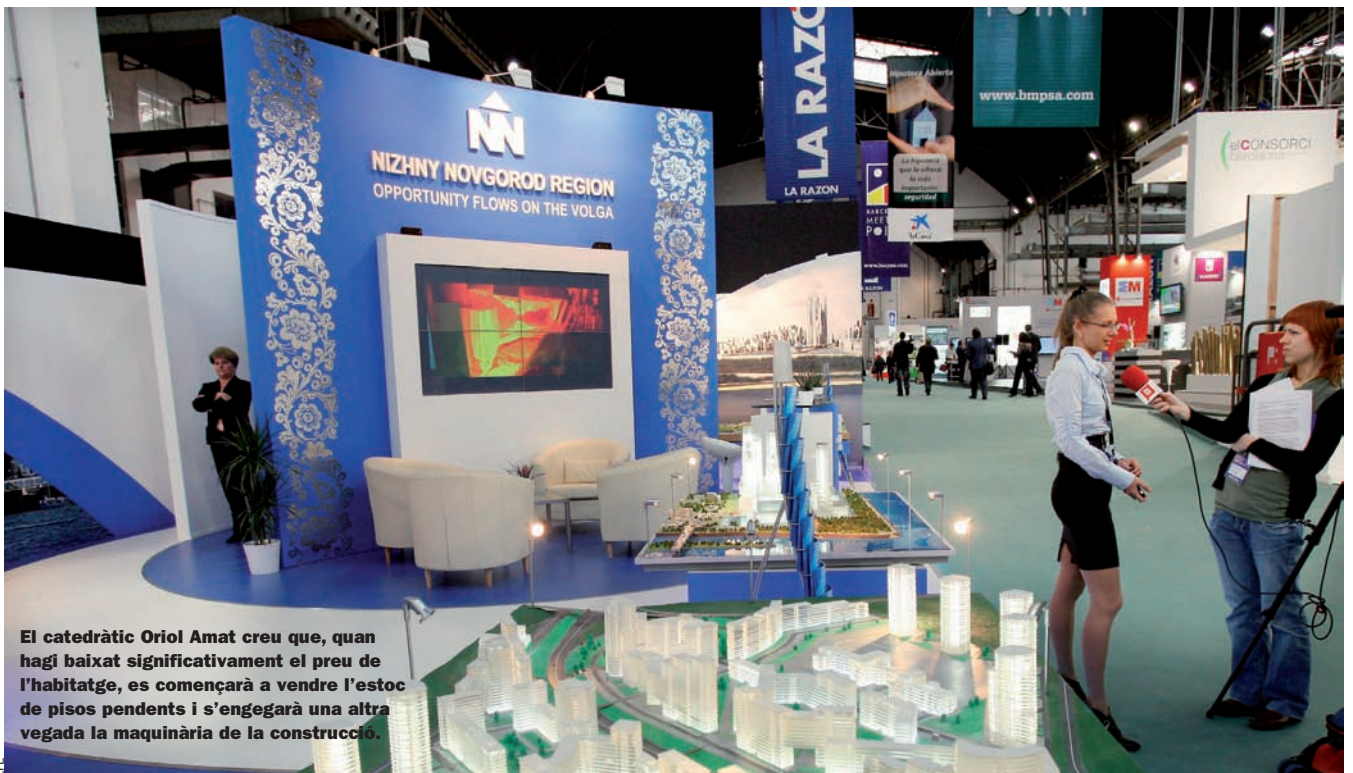
lectiva; sempre actua recordant què ha passat els darrers dotze mesos, però no pensen què va passar el 2001, per exemple. Les lliçons són senzilles: ser conservador i anar molt amb compte amb l'endeutament. Aquí s'han fet inversions en què una entitat financera donava el 100% del pis, més diners per a un cotxe, un viatge i els mobles, i no passava res, tot amb la garantia d'una taxació que era inflada. Fins que el sistema ha dit prou.

—Al llibre també expliqueu que la crisi és una oportunitat per a moltes famílies i empreses. Us deuen referir a les que no estan ofegades i a les empreses que no són a punt de fer fallida...

—Una família que hagi estat conservadora i tingui uns petits estalvis, en aquests moments pot començar a comprar habitatges amb descomptes importants, i si té uns estalvis que li permetin de pagar una bona entrada o demanar ajuda a la família, no tindrà cap dificultat perquè un banc o una caixa facin una operació hipotecària.

—I quin profit en poden treure les empreses, de la crisi?

—Hi ha empreses que han de fer

El catedràtic Oriol Amat creu que, quan hagi baixat significativament el preu de l'habitatge, es començarà a vendre l'estoc de pisos pendents i s'engegarà una altra vegada la maquinària de la construcció.

JORDI PLEY

canvis molt importants en el model de negoci. Potser tenen departaments poc operatius o despeses injustificades. Doncs ara és el moment de prendre mesures dràstiques que tothom entendra.

—**Què enteneu per “mesures dràstiques”?**

—Per exemple, una persona que fins

ara fa de comptable, si ja no és necessària, que faci de comercial o que se'n vagi. O, si convé, externalitzar funcions de departaments sencers. Com que van mal dades, la gent ho pot entendre.

—**Hi ha empreses que poden aprofitar aquest argument per fer acomiadaments massius, potser injustificats.**

Pel que fa a les empreses, Amat considera que també pot ser un bon moment per a consolidar-ne la posició de mercat, aprofitant que algunes altres marques del sector potser han desaparegut, i fins i tot per fer alguna adquisició a més bon preu. I també, a parer seu, és una bona ocasió per a reorganitzar internament les empreses: en els moments pitjors de pèrdues és quan es prenen mesures importants. Quan tot va bé la gent es va acomodant, i al final les coses es fan pitjor. En canvi, en una situació tan delicada com l'actual, la gent es posa les piles”, considera Amat.

Quan en sortirem? És la pregunta que es fa tothom en aquests moments, i que lògicament, només pot ser resposta amb intuïcions i aproximacions. Oriol Amat exposa a *Eufòria i pànic* que un escenari possible és que després de la recuperació del sistema financer i una vegada que s'hagin produït baixades significatives en el preu de l'habitatge “es vengui l'es-

toc d'un milió de pisos pendents i a poc a poc es torni a engegar la maquinària del sector de la construcció amb un impacte beneficiós per a la resta de l'economia”, combinat, això sí, amb la recuperació de la liquiditat per part de les entitats de crèdit, de manera que es pugui tornar a incrementar el finançament a empreses i famílies. Si es compleix aquest guió, Amat creu que el PIB i l'ocupació a l'estat espanyol tornarien al creixement entre el 2010 i el 2012 i, finalment, el consum es començaria a reactivar a partir d'aquest mateix període.

I si tenim diners per a invertir?

Al llibre d'Oriol Amat també s'hi troben alguns consells per als qui, tot i la crisi, tenen estalvis i els volen fer treballar al parquet borsari. La primera màxima per a no enganxar-se els dits és no invertir tot el capital disponible, perquè les accions poden baixar en qualsevol moment i, per a no perdre-hi diners, és convenient d'esperar que els títols es recuperin, un

—Quan una empresa fa càlculs i creu que per continuar competint ha d'acomiadar gent, és lògic que els sindicats s'hi oposin, però és ben legítim. A mi em costa de creure que els acomiadaments siguin injustificats. Si una empresa ho proposa és perquè creu que la seva sostenibilitat ho exigeix.

—**Nissan acomiadarà 1.700 treballadors. És per la seva sostenibilitat, si resulta que ha tingut beneficis?**

—Nissan no intenta que la societat vagi millor, sinó millorar la seva posició de mercat. Si considera que els cotxes que fa aquí els pot fer més barats en un altre país, és lògic que vulgui canviar d'estratègia. És una empresa amb afany de lucre i no una ONG. Però, a banda de reduccions de despeses, també hi ha oportunitats per a empreses que vulguin créixer. Les que sobreviuen són les més ben gestionades, i ara tenen l'oportunitat de consolidar quotes de mercat més elevades aprofitant que part de la competència ha desaparegut, i de comprar empreses que són més barates que no pas abans.

procés que pot durar anys. En segon lloc, tot i que sembli obvi, cal entrar a la borsa quan sigui barata, i no en moments d'eufòria. L'història de totes les borses indica que el millor moment per a entrar en aquest mercat és després d'un crack, és a dir, ara mateix, just abans no comenci la recuperació dels nivells normals. I finalment, cal diversificar les inversions, és a dir, no posar tots els ous al mateix cistell, per diversificar el risc.

Ara bé, hi ha un sector important de població que ni tan sols té l'opció de treure profit de la crisi, i només pot pensar a arribar a final de mes, pagar la hipoteca i tocar ferro per no quedar-se sense feina. És el cas de més de 12.000 persones arreu dels Països Catalans que es troben sota l'amenaça d'un ERO a l'empresa on treballen, o de les 800 persones que cada dia recorren al Servei Català d'Ocupació. I en això coincideixen la majoria d'analistes: d'angoixa n'hi ha per temps.

Gemma Aguilera